

دانشگاه علوم پزشکی تهران

گروه مطالعاتی ترجمان
دانش

نوبت اول
فروردین 1387

تجربیه:

دکتر سید رضا مجدزاده
دکتر سحرناز نجات
دکتر ژاله غلامی
دکتر بهاره یزدی زاده
دکتر کنایون ملکی
دکتر نسیم نجات
خانم مهناز آشورخانی

آدرس پستی:

تهران، ج 16، ادر،
خ نصرت، پلاک 12،
طبقه سوم - مرکز تحقیق
و توسعه سیاست های
دانشگاهی در نظام
سلامت

تلفن - فاکس:

66419763
66952530
66495859

kie@sina.tums.ac.ir

به نام خدا

پیش گفتار

مجموعه "ترجمان دانش" با هدف کلی ارتقای سیستم های پژوهشی پزشکی کشور از نظر وضعیت انتقال دانش، در ابعاد خرد و کلان، توسط «گروه ترجمان دانش» دانشگاه علوم پزشکی تهران تهیه و منتشر می شود. در این مجموعه که به صورت ماهانه انتشار خواهد یافت، جنبه های مختلف ترجمان دانش (Knowledge translation) شامل تعاریف، مبانی تئوری، مدل ها، معرفی پژوهش های داخلی و خارجی انجام شده در این زمینه، همچنین نتایج پژوهش های انجام شده توسط همین گروه به علاوه پیشنهادها و راهکارها جهت آموزش و بازخورد به اطلاع علاقمندان خواهد رسید.

شکل گیری مفهوم «ترجمان دانش»

دوران طلایی تحقیقات مدرن، پس از جنگ جهانی دوم آغاز شد، هنگامی که نتایج تحقیقات، خارج از سیاست های دولتها منتشر شد و به صورت غیرفعال گسترش یافت. سپس در سال 1970، با پیدایش پزشکی مبتنی بر شواهد (Evidence-based medicine)، انتقال فعال راهنماهای بالینی و آموزش، ترجمه و سازگار نمودن و بکارگیری آنها رخ داد و به دنبال پیشی گرفتن صنایع خصوصی در پژوهش و توسعه محصولات ارزیابی فناوری ها (technology assessment) نیز پدیدار گردید. در این زمان چارچوب نظری انتقال پژوهش و به کارگیری پژوهش، از تئوری اجتماعی انتشار نوآوری ها مشتق گردید.

چرا «ترجمان دانش» اهمیت دارد؟

در گزارش جهانی «دانش برای سلامت بهتر» در سال 2004 اعلام شد اکتشافات بیومدیkal تنها در صورتی می توانند باعث ارتقای سلامت جامعه شوند که برای ایجاد تغییرات، خصوصا در زمینه های اجتماعی، سیاسی، سیستمهای بهداشتی و گروه های جمعیتی، به کار گرفته شوند.

در حال حاضر بین پژوهش و عمل شکافی وجود دارد که عمق آن را بدرستی نمی توان برآورد نمود. بر اساس پژوهش های انجام شده در ایالات متحده و هلند، پژوهشگران تخمین می زنند که حدود 30 تا 45% بیماران، بر اساس شواهد علمی مراقبت های سلامتی دریافت نمی کنند و 20 تا 25% آنها نیز مراقبتی دریافت می کنند که ضرورت ندارد و یا به صورت بالقوه مضر می باشد. همچنین تخمین زده شده است که با استفاده بهینه از آنچه دانسته شده است، پیامد سرطان ها می تواند تا 30% بهبود یابد و با استفاده از روش های درمانی در دسترس، مرگ ناشی از سرطان حداقل 10% کاهش یابد.

پر کردن شکاف میان پژوهش و عمل، اعم از مراقبت های بالینی توسط ارائه کنندگان خدمت و یا تصمیم گیری و سیاست گذاری در نظام سلامت، مستلزم پیوند دادن پژوهش و عمل و هر چه نزدیک تر نمودن دنیای پژوهشگران و تصمیم گیران است.

ترجمان دانش (Knowledge Translation چیست؟)

تعامل بین پژوهش گران و استفاده کنندگان در بخش های مختلف از انتخاب موضوع پژوهش تا انتشار آن، به نحوی که امکان بهره برداری از دانش را بیشتر می کند. در این تعامل سازنده در

نظر گرفتن جنبه های علمی و اخلاقی مبنای اصلی اقدامات است.

کدام واژه مناسب تر است؟

در توصیف فرآیند پیوند دادن "پژوهش" و "عمل" در متون مختلف عناوین مختلفی ذکر شده است. گرچه برخی افراد این کلمات را به صورت معادل یکدیگر به کار می‌برند اما تفاوتی بین آنها وجود دارد. برخی از این عناوین عبارتند از:

انتقال دانش (Knowledge transfer): رویکرد نظام مند برای دستیابی، جمع آوری و به اشتراک گذاشتن دانش مفهومی به منظور تبدیل آن به دانش روشن و آشکار، که این فرآیند به افراد و سازمان ها امکان دستیابی و استفاده از اطلاعات ضروری که پیش از آن صرفا یک فرد و یا گروه کوچکی از افراد از آن آگاهی داشتند را می دهد.

تبادل دانش (Knowledge exchange): حل مسائل از طریق همکاری بین پژوهشگران و تصمیم گیران که از طریق ایجاد ارتباطات و تبادلات بدست می آید. تبادل مؤثر دانش مستلزم تعامل بین تصمیم گیران و پژوهشگران است و منجر به یادگیری دوجانبه از طریق فرایندهایی چون برنامه ریزی، تولید، انتشار و کاربرد تحقیقات موجود و یا جدید در تصمیم گیری انجام می شود.

استفاده از دانش (Research utilization): فرایندی که در آن دانش خاص مبتنی بر پژوهش، در عمل به کار گرفته می شود.

انتشار دانش (Knowledge dissemination): منتشر کردن دانش یا پژوهش، مانند آنچه در مجلات علمی و کنفرانس های علمی رخ می دهد.

نشر دانش (Knowledge diffusion): فرایندی که به واسطه آن یک نوآوری از مجراهای مشخص، در طول زمان، در میان اعضای یک سامانه اجتماعی، مورد مبادله قرار می گیرد.

پایه سازی (Implementation): تبدیل نوآوری یا پژوهش به عمل و تصمیمات اجرایی.

احتمالا شایعترین واژه ای که برای توصیف این فرایند در متون مختلف به کار رفته است Knowledge transfer می باشد که در سایر حیطه ها به جز علوم بهداشتی نیز به کار می رود.

برخی از این واژه ها نیز در کشورهای خاصی بیشتر به کار برده می شود (به طور مثال Knowledge Translation در کانادا).

برای مطالعه بیشتر در زمینه ترجمان دانش به کدام مجلات می توان مراجعه نمود؟

برخی از مجلاتی که مقالات مربوط به موضوع انتقال دانش را منتشر می کنند عبارتند از:

- Implementation science
- Journal of Health Services Research & Policy
- Journal of Knowledge Management
- Journal of Evaluation in Clinical Practice
- Health Research Policy and Systems
- Knowledge organization
- Milbank Quarterly
- Research Evaluation
- Research Policy

منابع برای مطالعه بیشتر

1. Landry R, Amara N, Pablos-Mendes A, Shademani R, Gold I. The Knowledge-Value chain: a conceptual framework for Knowledge translation in health. Bulletin of the World Health Organization ۲۰۰۶; ۸۴(۸): ۵۹۷-۶۰۲.
2. Graham ID, Logan J, Harrison MB et al. Lost in Knowledge Translation: Time for a Map? The Journal of Continuing Education in the Health Professions, Vol. ۲۶ No. ۱, winter ۲۰۰۶
3. Weiss CH. "The Many Meanings of Research Utilisation", Public Administration Review. ۱۹۷۹; ۳۹: ۴۲۶-۳۱.
4. Lenfant C, Shattuck L. (۲۰۰۳) "Clinical research to clinical practice--lost in translation?" N Engl J Med. Aug ۲۸; ۳۴۹(۹): ۸۶۸-۷۴.
5. Glossary of knowledge exchange terms as used by the Foundation.
6. http://www.chsrf.ca/keys/glossary_e.php
Accessed at ۲۰۰۸/۴/۱۹